

Ю.С. ПЛЮТА,
студент, Київський національний університет технологій та дизайну,
О.В. БАТРАК,
асистент, Київський національний університет технологій та дизайну,
І.О. ТАРАСЕНКО,
д.е.н., професор, Київський національний університет технологій та дизайну

Фінансове планування на підприємстві та напрями його вдосконалення

У статті розглянуто проблему розвитку системи фінансового планування. Проаналізовано підходи щодо визначення поняття фінансового планування, визначено основні напрями більшої ефективності при створенні фінансового плану підприємства.

Ключові слова: фінансове планування, фінансовий план, сучасні методи фінансового планування.

Ю.С. ПЛЮТА,
студент, Киевский национальный университет технологий и дизайна,
О.В. БАТРАК,
ассистент, Киевский национальный университет технологий и дизайна,
И.О. ТАРАСЕНКО,
д.е.н., профессор, Киевский национальный университет технологий и дизайна

Финансовое планирование на предприятии и направления его совершенствования

В статье рассмотрена проблема развития системы финансового планирования. Проанализированы подходы к определению понятия финансового планирования, определены основные направления большей эффективности при создании финансового плана предприятия.

Ключевые слова: финансовое планирование, финансовый план, современные методы финансового планирования.

Y.S. PLIUTA,
student, Kyiv national university of technology and design,
O.V. BATRAK,
assistant, Kyiv national university of technology and design,
I.O. TARASENKO,
d.e.s., prof., Kyiv National University of Technology and Design

Financial planning of the company and directions of improving it

This paper considers the problem of development of financial planning. Analysis of approaches to the definition of financial planning, the main areas of greater efficiency in creating a financial plan for the company.

Keywords: financial planning, financial plan, modern methods of financial planning.

Постановка проблеми. Обумовлюється тим фактом, що планування діяльності є основою роботи будь-якого підприємства. Впровадження фінансового планування – необхідна умова для фінансового забезпечення розширення кола виробничих засобів, досягнення високої результативності виробничо-господарської діяльності, створення умов, які забезпечили б платоспроможність та фінансову стійкість підприємства. Ринок ставить високі вимоги до якості планування, оскільки нині за негативні наслідки своєї діяльності відповідальність несе підприємство. За нездатності врахувати несприятливу ринкову кон'юнктуру підприємство стає банкрутом і підлягає ліквідації з відповідними негативними наслідками для засновників.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Проблемі фінансового планування присвятили свої праці українські та зарубіжні вчені, зокрема М.М. Александрова, Н.Г. Виговська, Н.В. Колчина, Л.П. Павлова, В.В. Ковальов, Г.Г. Кірейцев, С.О. Маслова. Фінансове планування – це технологія планування, обліку та контролю за грошима і фінансовими результатами. Фінансовий план – це план діяльності та розвитку підприємства на визначений період, виражений в грошовій формі.

Природно, що планування в умовах ринку набуває іншого значення. Воно повинно забезпечити процес виробництва конкурентоспроможної продукції за умови оптимального використання всіх ресурсів, тобто забезпечити гнучкий розвиток підприємства. Якщо одне підприємство здійснює повноцінне регулярне планування, а інше тільки намагається реагувати на ситуацію, виграв у конкурентній боротьбі буде на боці першого підприємства.

Можна виділити такі способи досягнення такої переваги:

- управління витратами та собівартістю: істотні відхилення планових витрат від фактичних викликають проблеми дисбалансу, а також питання, хто винен в такому відхиленні;
- управління бізнесами: підприємство може заздалегідь передбачити, яка діяльність принесе найбільший прибуток та направляти ресурси на найбільш важливі напрями. В рамках кожного бізнесу підприємство може будувати оптимальну асортиментну політику, вчасно відмовлятися від застарілих та збиткових товарів;
- управління потоками сировини і матеріалів: відсутність планування в закупках матеріальних ресурсів призводить до зростання запасів та заморожування в них фінансових ресурсів;

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

– управління потоками готової продукції: заморожування фінансових ресурсів у готовій продукції також веде до втрат, пов'язаних із залученням зайвих кредитів;

– управління інвестиціями, фінансуванням і кредитуванням дозволяє знизити ризик для бізнесу, а саме у випадку затримок у віддачі від реалізації проектів;

– управління взаємовідносинами із клієнтами.

В управлінні господарською діяльністю підприємства планування займає основне місце, є організаційним початком всього процесу реалізації обґрунтованих напрямків подальшого розвитку підприємства. Саме тому питання вдосконалення системи планів на підприємстві, втілення нових прогресивних методів прогнозування стають сьогодні необхідними, оскільки стимулюють використання наявних і прихованих ресурсів та підвищують економічну ефективність фінансово-господарської діяльності будь-якої фірми [1].

Метою статті є визначення сучасних методів та ключових факторів успішного функціонування системи фінансового планування на підприємстві.

Виклад основного матеріалу. Фінансове планування деякими авторами розглядається як процес розробки системи фінансових планів і фінансових стандартів для забезпечення ефективності фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання, досягнення високої ринкової вартості підприємства, задоволення потреб власників, кредиторів та держави по виплаті дивідендів [2, с. 24].

Таким чином, постає проблема невизначеності у трактуванні вченими аналізованого поняття, що викликає суперечності в процесі формування методичного забезпечення управління підприємством, особливо у сфері фінансового планування. Тому доречним є розгляд підходів до визначення поняття українськими і зарубіжними вченими задля з'ясування співпадаючих позицій у детально обґрунтованих визначеннях.

Фінансове планування – це складний процес, що включає в себе такі етапи: аналіз фінансової ситуації; розробка загальної фінансової стратегії підприємства; складання поточних фінансових планів; коригування, ув'язка і конкретизація фінансового плану; розробка оперативних фінансових планів.

Сферою застосування фінансового планування є створення, розподіл та перерозподіл фінансових ресурсів на всіх етапах від виробництва до споживання валового внутрішнього продукту. Фінансове планування відображає вартісний бік економіки, тобто в його основі зосереджена грошова оцінка явищ і процесів економічного життя суспільства, що дає змогу визначити найефективніші варіанти фінансового забезпечення планових показників, завдань і передбачуваних заходів [3].

Призначенням фінансового планування є вирішення таких основних завдань:

– забезпечення підприємства фінансовими ресурсами, необхідними для його нормальної господарської діяльності, включаючи розширене відтворення основних засобів підприємства, формування обігових коштів, матеріальне стимулювання, забезпечення соціальних потреб працівників;

– здійснення контролю за господарсько-фінансовою діяльністю підприємства та за утворенням і використанням матеріальних, трудових і грошових ресурсів [3].

Розглянемо систему фінансового планування підприємства більш детально. Практично кожне підприємство має

значний резерв для зменшення витрат. Розбудова ефективної системи управління витратами дає можливість підприємству за рахунок зменшення собівартості на одиницю продукції мати конкурентоспроможну позицію на ринку. Поряд із традиційними стратегіями управління витратами окремо можна виділити такі підходи як директ-костинг та таргет-костинг. Незважаючи на те що вітчизняні бухгалтерські стандарти не дозволяють у повному обсязі використовувати такі системи управління витратами для складання зовнішньої звітності та обрахування податків, вони знаходять використання у вітчизняній бухгалтерській практиці внутрішнього обліку, використовуються для проведення техніко-економічного аналізу, а також для прийняття тактичних та стратегічних управлінських рішень в питаннях беззбитковості виробництва, ціноутворення та ін. Так, в основі системи директ-костинг лежить обрахування зменшеної собівартості продукції та визначення маржинального доходу. З урахуванням змін у сучасному ринковому середовищі широкого вжитку набула система таргет-костинг – цілісна концепція управління, яка орієнтована на розробку стратегії зниження витрат та реалізацію функцій планування виробництва нових товарів, калькулювання цільової собівартості відповідно до реалій ринку. Вона передбачає розрахунок собівартості товару, виходячи із попередньо встановленої ціни реалізації. Така ціна визначається за допомогою маркетингових досліджень, тобто фактично є очікуваною ринком ціною [4].

Основою планування виробничого процесу в рамках системи планування і управління ресурсами є план продажу. За основу такого плану береться прогноз, який повинен максимально враховувати ринкову ситуацію, момент присутності товару на ринку та фактори, які можуть впливати на рівень продажу. Грамотно складений план продажу дає змогу ефективно спланувати рух сировини, матеріалів та готової продукції на підприємстві, що в залежності від виробничого процесу дозволяє значно знизити операційні витрати, а також попередити залучення зайвих кредитних ресурсів тощо. Зберігання готової продукції завжди пов'язано із деякими фінансовими втратами [5].

На планування закупівель впливають як потреба виробництва в матеріалах, так і складські запаси, їх запланована динаміка.

Однією зі складових фінансового плану підприємства є інвестиційний план. Його зміст, перш за все, залежить від запланованої виробничої програми підприємства, науково-технічної та інвестиційної політики. Можна виділити такі правила складання інвестиційного плану:

1. План інвестицій підприємства повинен виходити із довгострокової стратегії підприємства.

2. Інвестувати кошти у виробництво і цінні папери має сенс тільки в тому випадку, якщо підприємство отримує більшу вигоду від зберігання їх у банку.

3. Інвестувати кошти має сенс тільки в найбільш рентабельні, з урахуванням фактора часу, проекти.

4. Інвестувати кошти має сенс тільки тоді, коли рентабельність інвестицій перевищує темпи інфляції.

5. Приймати кінцеві рішення щодо інвестування тільки в тому випадку, якщо забезпечується найбільша економічна вигода з найменшим ступенем ризику [6].

Важливо зауважити і щодо оперативного планування. Оперативні плани складаються на короткий проміжок часу. Західний досвід свідчить, що оперативні плани у більшості випадків розраховані не більше, ніж на п'ять років. Фінансовий план розробляється протягом 8–9 місяців. Для цього готується детальна програма послідовності дій.

Для оперативного планування та коригування фінансового плану широко застосовується система управління відносинами з клієнтами (Customer Relations Management).

CRM (Customer Relationships Management) – це система управління взаємовідносинами між компанією та клієнтами. CRM-системи являють собою об'єднане сховище інформації по кожному клієнту фірми. Будь-яка інформація про споживачів (звички, уподобання, претензії, фінансові витрати) передається в певні відділи: відділи реклами, маркетингу, PR та ін. Аналіз цієї інформації дозволяє менеджерам підійти до кожного клієнта з індивідуальною пропозицією залежно від його переваг. Серед головних переваг застосування такої системи:

- прийняття вірних та обґрунтованих рішень стосовно кожного контракту;
- підвищення ступеню вірогідності успіху будь-якого маркетингового або комерційного заходу;
- ефективні заходи щодо зменшення дебіторської заборгованості.

Нині фінансове планування потребує використання нових принципів організації. Його зміст та форми суттєво змінюються у зв'язку з новими економічними умовами та соціальними орієнтирами розвитку економіки і суспільства.

Система планування, що склалася в організаціях за останні роки, має низку серйозних недоліків, основними з яких є: затягнення процесу планування у часі; відсутність оцінки ефективності операційного важеля та запасу фінансової стійкості; перевага затратного механізму у ціноутворенні.

Успіх фінансового планування, безумовно, залежить від методів, які будуть обрані для цього процесу. Одним із сучасних методів фінансового планування є фінансове програмування, яке використовує програмно-цільовий підхід. В основу цього методу покладено чітке формулювання мети й завдань для визначення засобів їх досягнення та вирішення.

Вибір варіанта програми залежить, перш за все, від ресурсних факторів. При цьому враховуються не тільки масштаби, значення та складність досягнення мети, а й обсяг наявних ресурсів, очікуваний сумарний ефект, потенційні втрати при недосягненні мети. Суть фінансового програмування полягає у складанні «плаваючих» планів видатків на п'ять років. Кожний рік план підлягає корегуванню на основі очікуваного виконання показників плану поточного року. Показники при цьому пересуваються за п'ятирічною шкалою на рік уперед [7]. Прикладом підприємства, що працює за таким методом, є італійський концерн Fiat.

Планові показники першого майбутнього року є директивними, а наступні чотири роки – орієнтовними. Сьогодні в Україні використовуються цільові комплексні програми, що представляють собою систему науково-дослідних, організаційно-господарських та інших заходів, які направлені на досягнення поставленої мети збалансування по ресурсах та виконавцях.

Висновки

Висновками цієї статті є такі твердження: перш за все, фінансове планування – це планування всіх доходів та напрямків витрачання грошових коштів підприємства для забезпечення його розвитку. Воно здійснюється шляхом складання фінансових планів різного змісту та призначення в залежності від завдань та об'єктів планування. Можна сказати, що це процес оцінювання стану підприємства на певний час, зіставлення фактично досягнутого рівня із нормативним та коригування відповідних складових елементів підприємства на перспективу.

Для виконання фінансового плану складається баланс грошових надходжень (оперативний фінансовий план).

Оперативне фінансове планування полягає у складанні та використанні платіжного календаря, у якому відбито рух грошових коштів відповідно до їх надходження та використання. За допомогою платіжного календаря постійно контролюється платоспроможність підприємства.

Отже, на фінансовий стан більшості підприємств впливають зовнішні фактори, такі як: загальна економічна ситуація в країні, інфляція, низький рівень платоспроможності попиту, загальний дефіцит грошових коштів, система оподаткування, а також зміни у сфері державного регулювання, що є характерним для нашої країни останнім часом.

Список використаних джерел

1. Финансы предприятий [под общей ред. Колчина Н.В.] // Н.В. Колчина, Г.Б. Поляк, Л.Н. Павлова. – М.: ЮНИТИ-ДАНА. – 2003. – 447 с.
2. Финансовый менеджмент / [навч. посібник Вороб'їв Ю.Н.] // – Сімферополь: Таврія, 2007. – 640 с.
3. Роль фінансового планування на підприємстві в умовах ринкового господарювання Тат'янич Л.С. // [Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу]. – Бердянськ. – 2010. – №1(9). – С. 78–83.
4. Ковалев В.В. Финансы предприятий // [Учеб. пособие. М.: В.В. Ковалев / М.]: ООО «ВИТРЕМ», 2002. – 352 с.
5. Финансы підприємств [під спільною редакцією Поддєрьогін А.М. Білик М.Д., Буряк Л.Д. /К.] КНЕУ. – 2002. – 571 с.
6. Финансы підприємств [під спільною редакцією Александрова М.М., Виговська, Г.Г. Кірейцев] – К.: ЦУЛ, 2002. – 268 с.
7. Гроші. Финансы [під спільною редакцією Кірейцев Г.Г. Гроші. / М.М. Александрова, М.О. Маслова]. – Київ: ЦУЛ, 2002. – 336 с.